

Ørland kommune

Postboks 401
7129 BREKSTAD

Deres ref.

Vår ref.
3231/2015/C42/GUNOER

Dato
18.03.2015

FRU INGER TIL AUSTRÅTT SOM ALLES FØRSTE MØTE MED ØRLAND

Realiseringen av Astrid Dahlsveens største og siste verk – statuen av fru Inger til Austrått

Siden 2009 har Ørland Kultursenter utviklet *Reformasjonsprosjektet Austrått 1537*. Dette har som mål å sette fokus på reformasjonen som både et religiøst og politisk skisma i norsk historie og ikke minst på personen fru Inger til Austrått og hennes families rolle i maktspeilet i reformasjonstiden.

Fru Inger til Austrått i norsk historie og litteratur

Den historiske figuren fru Inger til Austrått, eller Ingerd Ottesdatter som hun selv skrev seg, er utvilsomt den mest kjente Ørlendingen gjennom historien med mulig delt plass med billedveversken Hannah Ryggen. Denne kvinnen var en av reformasjonstidens viktigste maktspillere og bandt sammen det som i denne kaotiske perioden skulle bli Norges mektigste klan. Hennes svigersønner var alle lensherrer og to satt i riksrådet (tilsvarende det vi i dag kaller en regjering). Denne familien var også blant de første i landet som tok til seg den nye lutherske tro og innførte med det nye skikken i sine len og på sine herregårder. På grunn av dette havnet familien i åpen krig med erkebiskop Olav Engelbrektsson og hans tropper plyndret Austrått tre ganger før hans endelige flukt påsken 1537. Historikeren Ludvig Daae skrev om Fru Inger og hennes mann at: ... *Ove Bjelkes Tipoldeforældre, Hr. Nils Henrikssøn og Fru Inger Ottesdatter paa en vis Maade afslutte vor middelalderlige Adels Historie.*¹

¹ Ludvig Daae: Historisk tidsskrift, Christiania, 1887, s. 94





Det første bildet viser Agnes Mowinckel som Fru Inger på Nasjonalteateret i 1921. Det siste viser Ingerid Vardund i Sverre Udnæs film med samme navn fra 1975

I 1857 skrev Henrik Ibsen skuespillet *Fru Inger til Østerraad*. Dette er en av hans tidligste historiske drama og tar for seg fru Ingers rolle i Norges fall i 1536-37. Med dette skuespillet trådte fru Inger ut av den nasjonale historien og inn i verdenslitteraturen. Ørland Kultursenter arbeider nå med å realisere en årlig oppsetning av stykket blant annet i samarbeid med Juni Dahr og regissøren Harry Guttormsen.

Fru Inger som merkevare for Ørland

Fru Inger til Austrått er ikke bare en kjent figur gjennom Henrik Ibsens skuespill og norsk historie. Hun er en viktig identitetsfigur for Ørland da kommunen siden 1979 har hatt hennes våpenskjold som sitt kommunevåpen. Denne historiske skikkelsen er med det Ørlands viktigste merkevare.



Segl fra et av Fru Ingers brev (1530-årene), Fru Ingers våpenskjold fra Herman Bjelkes våpenbok fra 1640-årene, Ørlands kommunevåpen (Tretteberg 1979)

Astrid Dahlsveens statue av fru Inger

Fram til billedhuggeren Astrid Dahlsveen døde i 2012 var hun en av flere ørlendinger som deltok aktivt i arbeidet med reformasjonsprosjektet. Hennes bidrag var å skape den største statue hun noensinne hadde realisert gjennom sitt mer enn 50 år lange kunstnerskap. Statuen er 2,750 meter høy og er toppet av en tilbaketrukket steinbue formet som en renessanseportal på 3,6 meter. Dette var hennes tolkning av den historiske figuren fru Inger til Austrått. Statuen viser henne rank og myndig i renessanse-enkedrakt holdende nøklene til sine hus og en rull sammenrullede skjøter i den andre hånden. Dahlsveen arbeidet med statuen helt til det siste og døde kun to uker etter at hun erklærte verket for ferdig. Resultatet er utvilsomt å regne som Astrid Dahlsveens hovedverk.

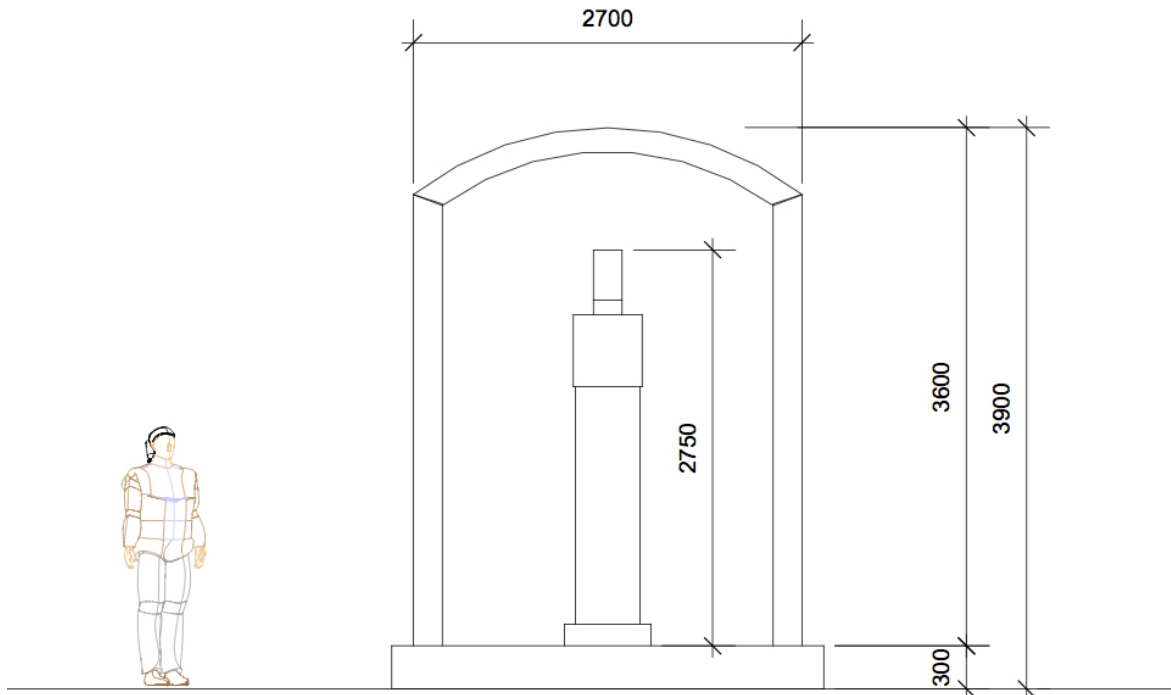


Astrid med familie rundt gipsmodellen av statuen. Det første bildet viser statuen under arbeid i 2011. Det andre viser det endelige resultatet kort tid før Dahlsveen døde i 2012.

Fru Ingers plass på Brekstad

Ørland har de siste fire årene gjennomgått store omveltninger. Stortingets vedtak om etablering av nasjonal kampflybase i kommunen har ført til et omfattende planarbeid og forberedelser til en storstilt byggeaktivitet i hele kommunen. Brekstad har hele tiden vært tenkt som tyngdepunktet i utbyggingen og det har i den forbindelse blitt planlagt en rekke nye byrom i kystbyen

En tanke som Astrid Dahlsveen selv var med på å utforme var ideen om et nytt plassrom mellom rådhuset, tinghuset og nye bygninger som kunne danne to nye sider mot øst og nord. Dette skulle også være alle som strømmer av og på hurtigbåtens første møte med Ørland. Plassen skulle få navnet "Fru Ingers plass" og har vært tegnet inn i begge sentrumsplanene som nå har blitt utarbeidet for Brekstad, både den som Asplan Viak tegnet ut og senere den som C. F. Møller, Dyrvik og Helen og Hard utarbeidet i siste runde. Tanken med plassrommet er å kunne lage en moderne arkitektonisk ramme rundt et plassrom av de viktigste administrative bygninger i kommunen. Plassen vil også fungere som en umiddelbar start på formidlingen av stedets historie for alle som går av båten. Statuens orientering mot Austrått er også tenkt som en første henvisning til Ørlandets viktigste severdighet og en visuell kobling mellom det historiske og moderne sentrum på Ørlandet. Med dette kan man begynne å arbeide med opplevelsverdier av stedet allerede fra publikum tar sine første skritt av båten.



Statuen og buen målsatt. Tegning av Dahlsveens sønn Eyvind Kobberød

Realiseringen av statuen

Etter Dahlsveens død gikk gipsmodellen av statuen over i hennes arvingers eie. Før hun døde laget hun en kostnadsskisse som hun la fram for kultursenteret. I skissen satte hun verdien av sitt eget arbeid til 600.000,- kroner. Totalkostnadene ble anslått til rundt 1.5 mill kr.

Arvingene er interesserte i å selge statuen til Ørland kommune og ønsker nå å inngå forhandlinger om dette.

Det er viktig at Ørland kommune nå sikrer seg denne statuen. Dette innebærer at kommunen må finansiere kjøp av modellen og støpning av den. Dermed er hovedgrunnlaget på plass for å realisere Fru Ingers plass.

Arbeidet med å utvikle og fullføre plassrommet vil naturlig nok strekke seg over tid. Ved å sikre utsmykningen kan man tillate seg å bruke den tiden man behøver for å kjøre alle prosesser rundt bygg, parkering, trafikkavvikling, fergeoppstilling og annen infrastruktur. Når alle disse prosessene er gjennomført har man også forutsetningene klar for å beregne refusjonsgrunnlaget for kvartalet. I dette grunnlaget må selvsagt også statuen inngå.

Med hilsen
Jarle O. Krangsås
styreleder

Daniel Johansen
fagleder historieplattformen

Dette er et elektronisk godkjent dokument og har derfor ingen signatur.